

ענף הבקר בכפר-יהושע בתשי"ד

כפר-יהושע הגיעה אמנם כבר פעם (בתש"ח) לתנובה ממוצעת גבוהה מזו של שנת תשי"ד, אולם לאחר השיא ההוא באו שנים של שפל זרק בהדרגה, משנה לשנה הושגה ההתקדמות.

העדר כולו בסוף שנת תשי"ד עמד על 758 גלגלות, ובתוך זה 342 פרות. העדר הוקטן ב-33 ראשים במשך שנת הדו"ח, אבל זה הודות למכירה המוגברת של בקר לחליבה ולגידול ולא מחמת תקלות או פגעים ברבייה הנורמלית. יש לציין בסיפוק שתוצאות ההזרעות היו נורמליות בהחלט; בוצעו 1030 הזרעות שנסתיימו ב-530 התעברויות (51.4%).

במשך השנה המליטו 406 פרות ומבכירות מתוך 452 פרות ומבכירות הרות שנמצאו בעדר; הרי זה מתבטא בשיעור של 90%. נולדו בס"ה 206 עגלות ו-183 עגלים; שאר 17 הוולדות נולדו מתים.

מעניינים באופן מיוחד הנתונים על התנור עה בעדר במשך השנה. נמכרו לחליבה ולגיי דול 216 פרות, והחלק העיקרי מאלה עבר ישר למשקי ההתישבות החדשה (ללא תיווך של סוחרים). נמכרו עוד 5 עגלות צעירות לגידול ו-3 עגלים לגידול פרי-רבייה. היציאה מאונס (שחיטה או מוות) הצטמצמה השנה ל-6 פרות ו-12 עגלות. פחת כזה בעדר הפרות, בגבולות אחוז אחד בערך, מוכיח שמצב הבריאות בעדר הוא טוב למדי; אלא שמובעת בכל זאת הדאגה להופעת 3 מקרים של "גוף זר". מבין העגלות נפסדו 7 מחמת ה"שלשול הלבן", ודבר זה טעון תשומת לב מיוחדת! גם בכפר-יהושע מתאזרח בקצב איטי אמנם, ענף גידול העגלים לבשר. מובן שאין באפשרות בעל המשק במושב להחזיק עגלים עד לגיל של שנתיים (גיל המכירה לשחיטה), ולכן נמכרים גם מכאן העגלים

ועדת הרפת של הכפר פרסמה גם השנה דו"ח מפורט על המצב בענף. יש להניח שחברי המושב מוצאים ענין בפרסום זה; ומתקבל הרושם שדו"ח מעין זה משמש כעין מורה-דרך לכיוון הרצוי בהתפתחות הענף. עירנות זו של ועדת הרפת ראויה לציון מיוחד ויש להצטער שעד עתה רק מושבים מעטים הולכים בדרך זו. דו"ח מסוג זה שחבר המושב יכול לעיין בו וללמוד ממנו על המתרחש במושב כולו ואף אצל כל חבר, הרי יעזור וידרבן למעשים, לשיפורים ולהתקדמות.

מן הראוי להביא בפני ציבור הבוקרים שבארץ אילו פרטים מהדו"ח הנ"ל.

הדבר הראשון שמעורר תשומת-לב הוא ההישג בתנובה הממוצעת לפרה; בשנת תשי"ד ניתן לסכם שהתנובה הממוצעת עלתה עד ל-4523 ק"ג לפרה ולשנה.

בבואנו להעריך תנובה זו אל לנו לשכוח שהמדובר הוא בעדר בן 357 פרות המוחזק ע"י 70 בעלי משקים שונים. אחוז השומן הממוצע עומד גם כן על הרמה הארצית הממוצעת — 3.60, שכנראה הוא האופייני לגבי הפרה המעורבת שהתאזרחה בארץ. הממוצע ליום חליבה ולפרה עמד על 14.9 ק"ג והממוצע ליום הזנה הגיע ל-12.4 ק"ג. מסתבר, איפוא, שמספר ימי החליבה לפרה ולשנה עמד על גובה נורמלי, ואמנם לפי הדו"ח יוצא שכל פרה שעמדה ברפת נחלבה בממוצע כ-303 ימים בשנה.

הבלטת התנובה ליום הזנה חשובה עד מאוד, כיוון שממספר זה למד בעל המשק על המצב הכלכלי של הענף; זאת אין ללמוד מהתנובה הממוצעת ליום חליבה, על יסוד התנובה הממוצעת ליום החזקה (או הזנה) יכול כל אחד לערוך בנקל את חשבון ההכנסה וההוצאה של הפרה, ומה הריווח שמעניקה לו פרתו.

למעלה מ-50% היו בנות 2–4 שנים, כ-38% של הפרות — גילן נע בין 4 שנים ל-7 שנים ורק 11% היו הקשיות בגיל שבין 7 שנים ל-13 שנים. לפי זה יצא שהגיל הממוצע של עדר הפרות היה 4.4 שנים; אכן, עדר פרות צעיר למדי.

בגודל יחידת העדר של כל משק לא חלו שינויים ניכרים; גם בתשי"ד, כבתשי"ג, נמצאו כ-80% של משקי המושב עדרים בני 8–15 ראשי בקר; ב-62 משקים מספר הפרות הממוצע נע בין 4 ל-8, וזוהי כנראה הנורמה של יחידת-העדר שנתגבשה במושבים הוותיקים.

עם סיכום הדו"ח המפורט מציינת ועדת הרפת את ההישגים וכן היא מתווה את הדרך לעתיד. נביא כאן סעיפים אחדים מהסיכום הג"ל כלשונם:

1. מצב הפוריות והבריאות מניח את הדעת ויש להמשיך לשמור על נכס יקר זה.
 - א. מחלת השחפת בוערה כליל;
 - ב. תמותת העגלות במשך השנה היתה קטנה — 9 עגלות בס"ה (1%);
 - ג. העדר המונה 758 ראש — רובו מחוץ סן נגד התלריה ורק 118 פרות מבוגרות וקשיות הן בלתי מחוסנות.
 2. המכירה לחליבה ולגידול הוגברה במידה ניכרת ויש לשקוד שתופעה זו תנוצל באופן תכליתי ותסייע להעלאת רמת עדר הרבייה הנשאר במקום.
 3. יש לשאוף להעלאת אחוז הפרות הקשיות שות בעדר, תוך הקפדה על טיבן וערכן הטיי פוחי. ריבוי פרות מסוג זה יביא עמו עליה בתנובה הממוצעת של עדרנו וכן יעלה ערכו בעיני הבוקרים בארץ כעדר רבייה משובת.
 4. יש לשמור על תיאום בין גודל והיקף העדר לבין בסיס האספקה המשקית, ומבחינה זו צריך לחתור להעלאת טיב המספוא הנוצר בשדות הכפר.
- בהביאנו תמצית הדו"ח של ועדת הרפת

בגיל של 1/2 שנה בערך. בשנת תשי"ד נמכרו למגדלי בקר לבשר 16 עגלים שמשקלם הממוצע נע סביב 165 ק"ג; במשך השנה נשארו לגידול 52 עגלים והתפתחותם היתה טובה למדי. גם אלה נמכרו בגיל צעיר בראשית שנת תשט"ו ומשקלם הממוצע בשעת המכירה עלה עד ל-200 ק"ג בערך.

הזכרה לעיל התנובה הממוצעת לפרה בשנה, אולם כשמחלקים את הפרות לקבוצות בהתאם לתנובותיהן יוצא שקיימת עוד גם כאן התנובה הרחבה, הרגילה בעדרי בקר החלב; וגם בכפרי-ההושע נמצאו עוד פרות שתנובותיהן נעו בין 2500 ק"ג ל-3500 ק"ג; אולם מספר הפרות מסוג זה הגיע ללא יותר מ-10% מכל העדר שסיים את תקופת החליבה שלו בתשי"ד; שאר 90% של עדר הפרות סיים תקופת חליבה שהיו מעל ל-3500, ו-219 (מתוך 300) הניבו תנובות שנעו בין 3500 ל-5500 ק"ג.

מורגשת התקדמות ניכרת גם בתנובה הממוצעת לכל משק שבמושב. הבקר מוחזק ב-70 משקים בודדים ורק 4 מהם תנובתם הממוצעת נעה בתשי"ד בין 3000 ל-3500 ק"ג, וכל השאר הגיעו לתנובות ממוצעות שנעו בין 3500 ל-5500 ק"ג. הרוב המכריע של המשקים (57) תנובתם הממוצעת היתה מ-4000 ק"ג ומעלה. מבחינה זו ראוייה לתשר מת לב ההתקדמות שהושגה בהשוואה לשנת תשי"ג. בה בשעה שבתשי"ג נמצאו עוד כ-17 משקים בעלי תנובה ממוצעת שבין 3500 ל-4000 ק"ג הרי בתשי"ד הצטמצם מספרם של אלה ל-9 בס"ה והיתר עלו והצטרפו לבע"ל התנובה הממוצעת שנעה בין 4000 ל-4500 ק"ג.

כ-67% ממשקי המושב — רמת הייצור השנתית שלהם נעה בין 15 אלף ק"ג ל-30 אלף. היו גם 11 משקים שייצורם נע בין 30 אלף ל-40 אלף ק"ג בשנה.

גילן של עדר הפרות הוא צעיר למדי;

המספוא שנקנו בחוץ (מזון מרוכז) ; ותשׁ תקף ע״י כך התמונה הכללית ביתר בהירות — ממנה ילמד ציבור הבוקרים בארץ. סוכם ורוכז ע״י י. ב.

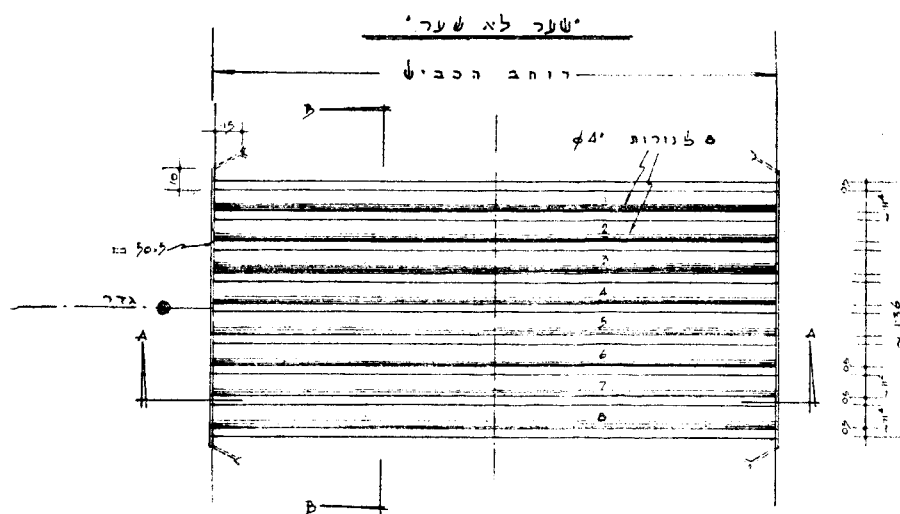
אנו שותפים לשמחת ההישגים שסופר עליהם, וברצוננו להביע משאלה שהדו"חיים בעתיד יכילו גם פרק על בעיות ייצור המספוא בכפר וכן רשימות מרוכזות על תוצאות השיווק, כגון מחירי החלב, התמורה עבור בקר, כמויות

שער — לא שער?

שלדעתי פותר יפה בעיה זו והנני לתאר אותו להלן:

מתקינים לכל רוחב הכביש או הדרך חפירה בעומק של 50 ס"מ בערך. לחפירה זו יש דפנות בטון ועליהם סבכה של צינורות בעלי קוטר של 4"–3"; רוחבה של הסבכה — כ־120–150 ס"מ; הריווח בין הצינורות — 5–7 ס"מ. למרבה החוסן מרת-

במקומות רבים נתקלים בבעיה, אמנם פעוטה, אך מטרידה במידה לא קטנה. יש והבהמות מוכרחות לעבור דרכים ראשיות וכבישים במשק עצמו ומחוצה לו כדי להגיע לחלקות המרעה. כרגיל, השערים המסודרים במקומות המעבר האלה נסגרים ע״י הרפת־נים, אולם נפתחים על ידי כל האחרים, ודווקא בשעה שהעדר מתקרב למעבר. על בן רצוי

כים את הצינורות בנקודות המגע שלהם. על פני "שער" אופקי זה יכולים לעבור ללא תקלה כל־רכב גלגליים, אולם הבקר

לסדר מין מחסום שימנע את מעבר הבהמות ובכל זאת יאפשר לכלי הרכב לעבור ללא הפרעה. נזדמן לי לדאות באנגליה סידור מסויים